

ДОПЪЛНИТЕЛНА ОЦЕНКА НА НАПРЕДЪКА НА ПОДКРЕПАТА НА ПРОГРАМА „ОБРАЗОВАНИЕ“ 2021 – 2027 Г. ЗА ЦЕЛИТЕ НА МЕЖДИННИЯ ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМАТА¹

Съдържание

1. Законодателни промени като основание за разработване на допълнителна оценка на Програма „Образование“ 2021-2027 г. (ПО) за целите на Междинния преглед на програмата	1
2. Обосновка на предложението за изменение на Програма „Образование“ и добавяне на нов специален приоритет.....	2
<i>Предимства/плюсове при включване на новия приоритет в Програмата:</i>	4
3. Анализ на финансовото изпълнение на ПО към м. октомври 2025 г. и оценка на риска от отмяна на бюджетни ангажименти (decommitment)	5
3.1. Пренасочване на средства към Програма „Храни и основно материално подпомагане“ 2021-2027 г.	5
3.2. Бюджет на новия Приоритет 5 „Гражданска готовност в образователната система“ ..	8
4. Други промени в ПО на основание чл. 24 (1) от Регламент (ЕС) 2021/1060.....	12
4.1. Прецизиране на текстове, свързани с прилагането на подхода WOMP	12
4.2. Промени в ПО от технически характер	13

1. Законодателни промени като основание за разработване на допълнителна оценка на Програма „Образование“ 2021-2027 г. (ПО) за целите на Междинния преглед на програмата

Съгласно изискванията на чл. 18 от Регламент (ЕС) 2021/1060, Управляващият орган на Програма „Образование“ 2021-2027 г. (ПО) извърши Вътрешна оценка (assessment) на напредъка на подкрепата на Програма „Образование“ за целите на междинния преглед на програмата и направи предложение за окончателно разпределяне на сумата за гъвкавост за Програма „Образование“ за подкрепата от Европейския социален фонд плюс по цел „Инвестиции за работни места и растеж“ в България. На основание чл. 18, параграф 5, от Регламент (ЕС) 2021/1060 с Решение за изпълнение C(2025)4323final от 24.6.2025 г. Европейската комисия потвърди направеното предложение от Управляващия орган на Програма „Образование“ 2021-2027 г. за окончателно разпределяне на сумата за гъвкавост за Програма „Образование“. Междинният преглед на ПО обхваща изпълнението на програмата в периода от **08 август 2022 г. до 31 декември 2024 г.**

Междувременно, в отговор на новите предизвикателства, породени от динамичните промени в глобалната среда, ЕК измени действащото законодателство в областта на кохезионната политика с цел реструктуриране на някои от стратегическите политически приоритети на Съюза, като предостави повече структурни възможности, които да позволят на държавите членки да се справят с тези оказващи натиск стратегически геополитически предизвикателства и да пренасочат ресурсите си към нововъзникващи приоритети. С Регламент (ЕС) 2025/1913 на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2025 г. са направени изменения на

¹ На основание член 1, ал. 1, т. 9 от Регламент (ЕС) 2025/1913 на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2025 г. за изменение на Регламент (ЕС) 2021/1057 за създаване на Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) по отношение на специални мерки за справяне със стратегически предизвикателства.

Регламент (ЕС) 2021/1057 за създаване на Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) по отношение на специални мерки за справяне със стратегически предизвикателства. Съгласно член 1, ал. 1, т. 9 от Регламент (ЕС) 2025/1913 за целите на препрограмирането в допълнение към оценката за всяка програма относно резултатите от междинния преглед (член 18, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2021/1060) до 31 декември 2025 г., държавите членки могат да представят отново допълнителна оценка, както и свързаните с нея искания за изменения на програмата, като вземат предвид възможността за специални приоритети в съответствие с членове 12а, 12в и 12г за ЕСФ+ и специфичните цели за ЕФРР.

2. Обосновка на предложението за изменение на Програма „Образование“ и добавяне на нов специален приоритет

Предвид възможностите, които дава изменената регулаторна рамка на фондовете по линия на политиката на сближаване и извършения анализ на финансовото изпълнение на програмата, Управляващият орган предлага да се **измени Програма „Образование“**, като се **въведе нов специален приоритет насочен към гражданска готовност в образователната система**. С предложеното изменение се **цели инвестициите** по ПО да отговорят в по-пълна степен на новите приоритети на Съюза, произтичащи от настоящите геополитически и икономически предизвикателства, и по-конкретно тези в областта на отбраната и сигурността.

Продължителният и все по-разширяващ се многопластов конфликт на Русия срещу Украйна, ЕС, САЩ и НАТО налага европейските страни да бъдат много по-обединени, за да могат да осигурят по-стабилна и устойчива система за противопоставяне на агресията и тероризма и да повишат своята готовност за защита и сигурност.

В резултат на допълнителната междинна оценка и възможностите които дава измененият Регламент (ЕС) 2021/1057 (ЕСФ+), **с който се въвежда нов член 12в, който дава възможност държавите членки да използват ЕСФ+, като създават специални приоритети, за да предоставят подкрепа за развитието на умения в областта на гражданската готовност, на отбранителната промишленост, включително отбранителната промишленост с капацитет за двойна употреба, и на киберсигурността**, Управляващият орган предлага изменение на Програма „Образование“, като се **добави нов специален приоритет 5 „Гражданска готовност в образователната система“**. Специалният приоритет ще подкрепя **специфичната цел по чл. 4, параграф 1, буква д) от Регламент (ЕС) 2021/1057** - подобряване на качеството, приобщаващия характер, ефективността и съответствието на системите за образование и обучение с нуждите на пазара на труда, включително чрез валидиране на неформалното и информалното учене, така че да допринасят за придобиването на ключови компетентности, включително. предприемачески и цифрови умения, също и чрез насърчаване на въвеждането на дуални системи на обучение и чиракуване; - *тази СЦ е адресирана в Приоритети 2 и 3 на ПО.*

С цел осигуряване на ефективното и навременно използване на наличните ресурси, както и за по-тясно съответствие с новите стратегически приоритети на Европейската комисия, се предлага **77 462 626 евро съфинансиране от ЕСФ+ и съответното национално финансиране** да бъдат пренасочени за инвестиции в новия специален приоритет.

Основната цел на изменението на Програмата и създаването на нов специален приоритет е да се подобрят **знанията и уменията в образователната система в областта на гражданската готовност за защита и сигурност при кризисни ситуации**, за да бъдат учениците и преподавателите по-подготвени и устойчиви при извънредни ситуации. Новият приоритет ще доведе до подобряване на подготовката на учениците за гражданска готовност и оцеляване, включително подготовка на училищни психолози, педагогически специалисти и непедagogически персонал при кризисни ситуации.

На фона на динамичния пейзаж на глобалните предизвикателства пред сигурността, все повече става необходимо да се повиши осведомеността и придобиването на знания и умения при кризи, **като най-подходящо е тези знания и умения да започнат да се придобиват още в ученическа възраст.**

В Съвместно съобщение относно европейска стратегия за Съюз на подготвеност (JOIN (2025) 130 от 26.03.2025 г.)² и приложението към него ЕК предлага да се въведат минимални изисквания за готовност на училищата да реагират в случай на извънредни ситуации. В Националната отбранителна стратегия на България за периода до 2035 г.³ също се поставя акцент върху подготовката на населението за действие при заплахи от военен характер и/или във военно време, което е важна предпоставка за повишаване на гражданската подготовка и националната устойчивост.

Предвидените дейности в новия специален Приоритет 5 „Гражданска готовност в образователната система“ са насочени към:

- Разработване на обучения и програми в областта на гражданската информираност и готовност за реакция при кризи, които могат да се провеждат в училищна и/или в извънучилищна среда. Разработване на онлайн платформа за споделяне на практики и обучение за реакции при кризисни ситуации и работа на училищни психолози по време на кризи;
- Организиране и провеждане на краткосрочни обучения с практическа насоченост в областта на гражданската готовност в извънучилищна среда, например лагери за гражданска готовност, лагери за оцеляване и др.;
- Организиране и провеждане на учебни и демонстрационни занимания и дискусии по гражданска защита в училищна среда, вкл. евакуационни процедури за реакция в извънредни ситуации, основи на първа медицинска помощ, основни правила за оцеляване и др.;
- Организиране и провеждане на обучения, дискусии, консултации, занимания, свързани със социално-емоционални умения и психологическа устойчивост в контекста на извънредни ситуации, насърчаване на доброволчеството, оказване на помощ и подкрепа на деца със СОП, деца с увреждания, деца от маргинализирани групи;
- Обучение на педагогически специалисти и непедagogическия персонал в училищата, свързани с гражданската готовност за защита и реакция при кризи, вкл. тероризъм;
- Осигуряване на оборудване, материали за обучения, както и друго оборудване (софтуер) за гражданска готовност на училищата и регионалните центрове, в които ще се провеждат обучения и други дейности в извънучилищна среда;
- Строително ремонтни дейности в регионални центрове за обучение по гражданска готовност в извънучилищна среда, както и в училищата, вкл. площадки за симулации, на скривалища, бомбоубежища и убежища, разположени на територията на училища. *Дейностите, свързани с ремонти ще се финансират съгласно чл. 25, параграф 2 на Регламент (ЕС) 2021/1060 за допълващо финансиране между ЕФРР и ЕСФ+, при спазване на ограничение от 15 % по приоритета.*

Предвижда се строително-ремонтни дейности да бъдат изпълнени в ученически бази, които се управляват от МОН или второстепенните му разпоредители, като например Националният STEM център, като дейностите ще бъдат насочени към целите на операцията и осигуряване на необходимите условия за провеждане на практически и интерактивни обучения по гражданска готовност в защитена среда. Центровете се използват изключително от ученици и преподаватели.

Предвижда се Министерство на образованието и науката, съвместно с партньори да разработи учебни програми за обучение по гражданска готовност, като съобрази програмите с етапите на образование, а за училищата да бъде предвиден рамков пакет от индикативни теми по предложение на Министерството на образованието и науката: *Реакция при наличие на*

² https://commission.europa.eu/topics/preparedness_en?prefLang=bg&etrans=bg

³ Приета с РМС № 131 от 06.03.2025 г.

радиационна среда; Оказване на първа помощ; Реакция при земетресения; Реакция при наводнения; Реакция при пожари; Реакция при химическо замърсяване; Безопасно участие в движение; Работа с изкуствен интелект; Киберсигурност; Интерактивна история.

Предвижда се **конкретни бенефициенти да бъдат** всички училища на територията на страната и Министерство на образованието и науката. С цел осигуряване на максимално широк обхват на всички училища, допустими за участие ще бъдат и неправителствени организации, които да подкрепят включването на представители на по-малки училища с недостатъчен капацитет в мерките по Приоритет 5 „Гражданска готовност в образователната система“.

Чрез предложените дейности в новия специален приоритет по Програма „Образование“ за **развитието на знанията и уменията в образователната система в областта на гражданската готовност за защита и сигурност при кризисни ситуации** ще се изградят основни знания и култура на безопасност и подготовка за реакция при извънредни и кризисни ситуации, ще се развият умения, с помощта на които ще се формира гражданска готовност.

Изпълнението на посочените дейности е стратегическа инвестиция в устойчивостта на обществото и ще доведе до по-високо ниво на готовност за реакция в извънредни ситуации в образователната система. Също така, ще допринесе за насърчаване на целта на ЕС за 72-часова самодостатъчност за подготвеността на учениците за извънредни ситуации.

Предвидените дейности в рамките на новия приоритет ще разширят и допълнят дейностите, изпълнявани по Националната програма „Изучаване и съхраняване на традициите и историята на Българската армия“ 2025/2026 г.

При изпълняването на дейностите ще се очертае ясна демаркация с подкрепата, която е предвидена за ученици в 10 и 11 клас по Наредбата за условията и реда за организиране, провеждане и осигуряване обучението на българските граждани за защита на Отечеството (*приета с Постановление № 66 на Министерски съвет от 3 май 2023 г.*) с която се урежда обучението на учениците, което да осигурява усвояване на знания и придобиване на умения, свързани със защитата на родината, действията за оцеляване при кризи.

Предимства/плюсове при включване на новия приоритет в Програмата:

- Обособяването на специалния приоритет ще допринесе за справяне с актуалните геополитически предизвикателства и по-конкретно тези в областта на гражданската готовност и отбраната и ще допринесе за повишаване на гражданската готовност сред учениците в страната;
- Изменението на програмата, при изпълнение на условията, които позволяват използването на предвидените финансови стимули и гъвкавост (мин. 10% от средствата от ЕСФ+ по програмата за новия приоритет и подаване на искането за изменение до 31.12.2025 г.) ще позволи максимално ефективно изпълнение на програмата като цяло и постигане на нейните цели в пълнота чрез намаляване на риска от загуба на средства и удължаване на срока за изпълнение;
- Финансови стимули и гъвкавост, предвидени в законодателството, които предвиждаме да бъдат използвани при Програма „Образование“:
  - ✓ **1,5 % от ЕСФ+ допълнително еднократно предварително финансиране** през 2026 г., което се отчита като **плащане, извършено през 2025 г.**;
  - ✓ **Крайният срок за допустимост на разходите**, както и за отмяна на бюджетните задължения **се удължава до 31 декември 2030 г.**;
  - ✓ **Извънредно еднократно предварително финансиране** в размер на **20%** от разпределените средства за новия приоритет в срок от **60 дни след одобряване на изменението** на програмата;
  - ✓ **Максималният процент на съфинансиране от ЕС за целевия приоритет се увеличава с 10 процентни пункта** над приложимия процент на съфинансиране.

3. Анализ на финансовото изпълнение на ПО към м. октомври 2025 г. и оценка на риска от отмяна на бюджетни ангажименти (decommitment)

С оглед измененото законодателство за по-пълно използване на възможностите по линия на ЕСФ+, както и за увеличаване на инвестициите за справяне с новите предизвикателства, Управляващият орган на ПО извърши анализ на финансовото изпълнение на Програмата към м. октомври 2025 г. Общият бюджет на Програма „Образование“ 2021–2027 г. (ПО) възлиза на **964 919 788 евро/1 887 219 069 лева** (ЕСФ+ и национално съфинансиране), от които 786 795 000 евро/1 538 837 265 лв. от ЕСФ+ и 178 124 788 евро/348 381 804 лв. национално финансиране.

Размерът на обявените към м. октомври и планираните за обявяване до края на 2025 г. и през 2026 г. процедури възлиза на **1,962 млрд. лв. или 104% от бюджета** на ПО. Размерът на договорените към 31.10.2025 г. средства възлиза на 893 млн. лв. (47% от бюджета на ПО), верифицираните средства възлизат на 166 млн. лв. (ЕСФ+ и национално съфинансиране) а декларираните разходи към ЕК - 135 млн. лв. (ЕСФ+ и национално съфинансиране).

Анализът на Управляващия орган на ПО показва, че за настоящата 2025 г. има сериозен риск от отмяна на бюджетни ангажименти по програмата по правилото n+3, като реалистичният сценарий е да се загубят средства в размер на **16,1 млн. лв.** Песимистичният сценарий показва загуба в размер на **54,3 млн.лв.**

3.1. Пренасочване на средства към Програма „Храни и основно материално подпомагане“ 2021-2027 г.

Във връзка с изпратено писмо от министъра на труда и социалната политика до всички управляващи органи за възникнала нужда от осигуряване на допълнителен ресурс за финансиране на дейности по мярката „Топъл обяд“, изпълнявана по Програма „Храни и основно материално подпомагане“ 2021-2027, съфинансирана от ЕСФ+, се проведеха обсъждания между управляващите органи и дирекция „Централно координационно звено“ към администрацията на Министерския съвет за проучване на възможностите за прехвърляне на свободни средства от други програми за осигуряване продължаването на финансирането на мярката.

В резултат на извършения от Управляващия орган на ПО преглед, в рамките на Приоритет 1 „Приобщаващо образование и образователна интеграция“, Специфична цел (СЦ) по чл. 4, пар. 1, буква ж) от Регламент (ЕС) 2021/1057, която обхваща мерките за ограмотвяване на възрастни, е наличен свободен финансов ресурс в размер на **28 млн. лв. или 14 316 173 евро** (ЕСФ+ и национално съфинансиране). Тъй като по Програма „Храни и основно материално подпомагане“ се прилага различен процент на национално съфинансиране (10% и за двете категории региони) спрямо 15% за категория *По-слабо развити региони* и 30% за категория *Регион в преход* по Програма „Образование“, се предлага трансферът от Програма „Образование“ да бъде изцяло от категория *По-слабо развити региони*, а именно - 12 168 747 евро финансиране от ЕСФ+ и 2 147 426 евро национално съфинансиране, както следва:

Намаляване на ПО (Приоритет 1) с цел трансфер към Програма „Храни и основно материално подпомагане“						
Категория регион	ЕСФ+ евро	Нац. съф. евро	Общо евро	ЕСФ+ лв.	Нац. съф. лв.	Общо лв.
ОБЩО	12 168 747	2 147 426	14 316 173	23 800 000	4 200 000	28 000 000
<i>Регион в преход</i>	0	0	0	0	0	0
<i>По-слабо развити региони</i>	12 168 747	2 147 426	14 316 173	23 800 000	4 200 000	28 000 000

При определянето на свободния финансов ресурс са отчетени следните параметри:

- **запазване на изпълнимостта на заложените индикатори** по мярката за ограмотяване на възрастни в програмата чрез определяне на нови целеви стойности, съобразени с предложения за прехвърляне ресурс;
- **насочеността на мерките** за ограмотяване на възрастни **към подкрепа на уязвими групи** за социално включване чрез осигуряване на достъп до образование и обучение. Прехвърляне на средства към Програма „Храни и основно материално подпомагане“ 2021-2027 г. също гарантира подкрепа за уязвими групи и запазване на тематичната насоченост;
- **съответствие с изискванията за тематична концентрация** по чл. 7, ал. 3 и 4 от Регламент (ЕС) 2021/1057. Предложените за реалокране финансови средства са планирани в ПО в рамките на СЦ по чл. 4, пар. 1, буква ж) от Регламент (ЕС) 2021/1057 и не засяга изискванията за тематичната концентрация съгласно чл. 7, ал. 3 (за борба с детската бедност) и ал. 4 (за специфичните цели в областта на политиката на социално приобщаване) от Регламент (ЕС) 2021/1057, които са насочени към СЦ по чл. 4, пар. 1, буква е) и букви з)-л) от същия Регламент;
- **изменението на ПО** е съгласно чл. 24 (1) от Регламент (ЕС) 2021/1060;
- **запазване на ангажимент** в Програма „Образование“ за насочване на част от бюджета на програмата **за мерки чрез подхода ИТИ**;
- **минимизиране на риска от загуба на средства** – прехвърлянето ще се отрази в намаляване на годишната алокация за 2026 г., съответно ще допринесе за минимизиране на риска от загуба на средства през 2029 г. (по правилото n+3).

Въз основа на гореизложеното, в съответствие с чл. 24 (1) на Регламент (ЕС) 2021/1060, Управляващият орган на ПО предлага второ изменение на програмата, като се очаква трансферът на средства от Приоритет 1 „Приобщаващо образование и образователна интеграция“ на Програма „Образование“ към Програма „Храни и основно материално подпомагане“ (ПХОМП), съфинансирани от един и същ фонд - Европейския социален фонд +, да допринесе за частично, но своевременно покриване на недостига на средства за реализиране на мярката „Топъл обяд“ за най- уязвимите групи от населението, без да се засягат ключови за ПО операции, които са в процес на изпълнение и договаряне.

Въздействието върху изпълнението на програмите може да се очаква да е положително, предвид че предлаганото прехвърляне цели още по-ефективно използване на ресурсите от ЕСФ+ при запазване на стратегическия фокус на ПО в сферата на образователните политики и засилване на приноса ѝ към социалното приобщаване и подкрепа за уязвимите групи.

Предвид гореизложеното, промените по Приоритет 1, Специфична цел: ESO4.7. са, както следва:

- *Таблица 2: Показатели за крайния продукт и Таблица 3: Показатели за резултатите* – целевите стойности на показателите намалени пропорционално на промяната в бюджета на Специфичната цел.
- *Таблица 4: Измерение 1 — Област на интервенция* - промени в сумите по код 151.
- *Таблица 5: Измерение 2 — форма на финансиране* - промени в сумите по код 01.
- *Таблица 6: Измерение 3 — териториален механизъм за изпълнение и териториална насоченост* - промени в сумите по код 08.
- *Таблица 7: Измерение 6 — допълнителни тематични области във връзка с ЕСФ+* - промени в сумите по код 10.
- *Таблица 8: Измерение 7 — Равенство между половете във връзка с ЕСФ+, ЕФРР, КФ и ФСП* - промени в сумите по код 02.

- Таблица 10 „Бюджетни кредити по години“ – алокацията за 2026 г. е намалена с 12 168 747 евро (от категория *По-слабо развити региони*). Намалението се отразява автоматично в системата SFC2021 във всички останали сборове.
- Таблица 11 „Общо бюджетни кредити по фондове и национално съфинансиране“ – извършено намаление в размер на 12 168 747 евро финансиране от ЕСФ+ и на 2 147 426 евро национално финансиране. Намалението се отразява автоматично в системата SFC2021 във всички останали сборове.

Бюджет на ПО съгласно одобрената от ЕК програма	ЕСФ+, евро	нац.съфин., евро	Общо (ЕСФ+ и нац.съфин.), евро
Приоритет 1	235 990 375	51 274 048	287 264 423
<i>Региони в преход</i>	38 193 790	16 368 768	54 562 558
<i>По-слабо развити региони</i>	197 796 585	34 905 280	232 701 865
Приоритет 2	198 337 025	43 334 140	241 671 165
<i>Региони в преход</i>	33 056 170	14 166 930	47 223 100
<i>По-слабо развити региони</i>	165 280 855	29 167 210	194 448 065
Приоритет 3	314 252 600	75 167 103	389 419 703
<i>Региони в преход</i>	78 186 019	33 508 294	111 694 313
<i>По-слабо развити региони</i>	236 066 581	41 658 809	277 725 390
Приоритет 4 ТП	38 215 000	8 349 497	46 564 497
<i>Региони в преход</i>	6 369 166	2 729 643	9 098 809
<i>По-слабо развити региони</i>	31 845 834	5 619 854	37 465 688
ОБЩО ПО	786 795 000	178 124 788	964 919 788

Средствата, които се прехвърлят към ПХОМП, са от годишната алокация за 2026 г. Прехвърлянето ще се отрази в намаление на целта по ПО, която следва да бъде отчетена към края на 2029 г. (по правилото n+3), в резултат на което новият бюджет на ПО ще възлиза на **774 626 253 евро (ЕСФ+ част)** или общо 950 603 615 евро европейско и национално финансиране.

Нов бюджет ПО (след трансфер към Програма „Храни и основно материално подпомагане“)	ЕСФ+, евро	нац.съфин., евро	Общо (ЕСФ+ и нац.съфин.), евро
Приоритет 1	223 821 628	49 126 622	272 948 250
<i>Региони в преход</i>	38 193 790	16 368 768	54 562 558
<i>По-слабо развити региони</i>	185 627 838	32 757 854	218 385 692
Приоритет 2	198 337 025	43 334 140	241 671 165
<i>Региони в преход</i>	33 056 170	14 166 930	47 223 100
<i>По-слабо развити региони</i>	165 280 855	29 167 210	194 448 065
Приоритет 3	314 252 600	75 167 103	389 419 703
<i>Региони в преход</i>	78 186 019	33 508 294	111 694 313
<i>По-слабо развити региони</i>	236 066 581	41 658 809	277 725 390
Приоритет 4 ТП	38 215 000	8 349 497	46 564 497
<i>Региони в преход</i>	6 369 166	2 729 643	9 098 809

По-слабо развити региони	31 845 834	5 619 854	37 465 688
ОБЩО ПО	774 626 253	175 977 362	950 603 615

3.2. **Бюджет на новия Приоритет 5 „Гражданска готовност в образователната система“**

Общият бюджет на предложения специален Приоритет 5 възлиза на **84 614 709 евро/165 491 986 лв.** (ЕСФ+ и национално финансиране). Предвиденият бюджет е формиран като 10% от финансирането от ЕСФ+ по програмата след предложения трансфер към Програма „Храни и основно материално подпомагане“, което възлиза на **77 462 626 евро ЕСФ+ част** и на него е начислено съответното национално финансиране, като е приложен максималният процент на съфинансиране от ЕС за целевия приоритет, който е с 10 процентни пункта над приложимия процент на съфинансиране (в случая за категория *Регион в преход* процентът на съфинансиране от ЕСФ+ става 80% (за Приоритети 1-3 е 70%), а за категория *По-слабо развити региони* става 95% (за Приоритети 1-3 е 85%). Съответно процентът на националното финансиране за новия Приоритет 5 по отделните категории намалява, спрямо процента за Приоритети 1-3.

За целите на новия Приоритет 5 следва да бъде **намален финансов ресурс от Приоритети 1-3 със 77 462 626 евро (ЕСФ+ част)**, като предвид различните проценти на съфинансиране от ЕС, съответно на национално финансиране, общият финансов ресурс, с който следва да се намалят Приоритети 1-3, възлиза на **95 млн. евро (186 млн. лв.) общо европейско и национално финансиране**. В резултат, общият бюджет на ПО се намалява с близо 21 млн. лв. (10 млн. евро). В същото време, при планиране и обявяване на процедурите по ПО (вкл. планираните за 2026 г.) е взето предвид Решение на Министерския съвет № 623 от 30 август 2024 година за даване на съгласие за предоставяне на финансова подкрепа от програмите, съфинансирани от европейските фондове при споделено управление, над общия бюджет по съответната програма (за ПО се допуска до 15% над договаряне на бюджета на програмата). В тази връзка, след намаляване на финансовия ресурс от Приоритети 1-3 и създаването на новия Приоритет 5, ПО ще бъде наддоговорена (чрез проекти с конкретен бенефициент МОН) с близо 7%, като се очаква тези средства да бъдат компенсирани в рамките на програмата до края на програмния период.

С оглед осигуряване на необходимия бюджет за новия специален приоритет по член 12в от Регламент (ЕС) 2021/1057 (ЕСФ+), както и използване на възможните стимули съгласно измененото законодателство, Управляващият орган извърши анализ, съгласно който е установен свободен ресурс в размер на 62 млн.лв. (европейско и национално финансиране) от:

- мерките по подхода Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ) за ограмотяване на възрастни по Приоритет 1 и за развитие на дуалната система на обучение в ПОО по Приоритет 3, след договаряне на проектните предложения по първите процедури по ИТИ по ПО и отчитайки бюджета на заявените мерки по ПО в подадените Концепции за ИТИ в рамките на втората процедура за подбор на Концепции;

- мерките по подхода Водено от общностите местно развитие (ВОМР), отчитайки бюджета на подадените Стратегии за ВОМР;

- мерките за модернизирани висшите училища по Приоритет 3 (предвид отпадане на професионално направление „Педагогика на обучението по...“ от Списъка с приоритетните професионални направления (Приложение № 2 към чл. 7 от ПМС № 64/2016 г.) и подкрепа за докторантите (след приключване на договарянето по операцията).

По отношение мерките по ПО чрез подхода ИТИ, предвид идентифицираното съществено забавяне в реализирането на подхода (подбор на концепции за ИТИ и одобряването им от Регионалните съвети за развитие) и съответно в договарянето на средствата по ПО, УО отчете реален риск от нефинансиране на мерките, имащи съществен принос за постигане на целите на политиката в сферата на образованието и цялостната програмна стратегия. В тази връзка, през 2025 г., използвайки възможността за наддоговаряне на ПО, УО обяви процедури за подбор на

проектни предложения, насочени към трите мерки по ПО (ограмотяване на възрастни, десегрегация на училищното образование и подкрепа за дуалната система в ПОО), които са аналогични на процедурите по подхода ИТИ, и чрез които междуременно да се финансират значими мерки в образованието, докато подходът ИТИ реално стартира изпълнение. След трите процедури (договорените ИТИ-1 и конкурентните процедури, както и планираните за 2026 г. ИТИ-2 въз основа на подадените Концепции за ИТИ-2) са установени неусвоени средства в сравнение с първоначално програмираните разпределения в ПО за мерките за ограмотяване на възрастни (от 65 млн.лв. планирани, 14 млн.лв. са договорени в рамките на ИТИ-1 и конкурентна процедура и в оценка КИТИ-2) и за подкрепа за дуалната система в ПОО (от 86 млн.лв. планирани, 27 млн.лв. са договорени в рамките на ИТИ-1 и конкурентна процедура, и в оценка КИТИ-2). УО си запазва правото да обяви нови процедури за тези мерки, при идентифицирана необходимост, чрез наддоговаряне на ПО.

В допълнение към наличния свободен ресурс, за целите на новия Приоритет 5 следва да бъде преразпределен финансов ресурс от Приоритети 1-3 в размер на 124 млн. лв. (европейско и национално финансиране), който се формира като 12 % от финансовия ресурс на 6 (шест) мерки/проекти с конкретен бенефициент МОН, както следва:

Приоритет 1:

- BG05SFPR001-1.003 „Обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие в предучилищното образование“ (Силен старт);
- BG05SFPR001-1.001 „Обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие в училищното образование“ (Успех за теб);

Приоритет 2:

- BG05SFPR001-2.001 „Подобряване на качеството на общото образование чрез ефективно прилагане на компетентностния модел“;
- BG05SFPR001-2.002 „Дигитална трансформация на училищното образование“;

Приоритет 3:

- BG05SFPR001-3.001 „Модернизиране на професионалното образование и обучение“;
- BG05SFPR001-3.002 „От висше образование към заетост“.

При прилагането на този подход са отчетени възможностите за наддоговаряне на бюджета на програмата съгласно Решение на Министерския съвет № 623 от 30 август 2024 г. По този начин се гарантира необходимият бюджет за обособяване на Приоритет 5, без да се засяга изпълнението на съществуващите операции и в същото време се адресират нови предизвикателства в образователната система.

В тази връзка Управляващият орган на ПО предлага следното прехвърляне на финансов ресурс от Приоритети 1, 2 и 3 към новия специален Приоритет 5:

намаляване на ПО за целите на П5	ЕСФ+ евро	нац.съфин., евро	Общо (ЕСФ+ и нац.съфин.), евро
намаляване на Приоритет 1	28 470 131	6 504 928	34 975 059
<i>Региони в преход</i>	<i>5 873 786</i>	<i>2 517 337</i>	<i>8 391 123</i>
<i>По-слабо развити региони</i>	<i>22 596 345</i>	<i>3 987 591</i>	<i>26 583 936</i>
намаляване на Приоритет 2	20 667 514	4 515 591	25 183 105
<i>Региони в преход</i>	<i>3 444 586</i>	<i>1 476 251</i>	<i>4 920 837</i>
<i>По-слабо развити региони</i>	<i>17 222 928</i>	<i>3 039 340</i>	<i>20 262 268</i>
намаляване на Приоритет 3	28 324 981	6 577 218	34 902 199

Региони в преход	6 262 143	2 683 776	8 945 919
По-слабо развити региони	22 062 838	3 893 442	25 956 280
ОБЩО намаляване на П1-П3	77 462 626	17 597 737	95 060 363
Региони в преход	15 580 515	6 677 364	22 257 879
По-слабо развити региони	61 882 111	10 920 373	72 802 484

Бюджетът на новия специален Приоритет 5 е, както следва:

Приоритет 5	ЕСФ+, евро	нац.съфин., евро	Общо (ЕСФ+ и нац.съфин.), евро
ОБЩО	77 462 626	7 152 083	84 614 709
Региони в преход	15 580 515	3 895 129	19 475 644
По-слабо развити региони	61 882 111	3 256 954	65 139 065

Нов бюджет на ПО с нов специален Приоритет 5	ЕСФ+, евро	нац.съфин., евро	Общо (ЕСФ+ и нац.съфин.), евро
Приоритет 1	195 351 497	42 621 695	237 973 192
Региони в преход	32 320 004	13 851 431	46 171 435
По-слабо развити региони	163 031 493	28 770 264	191 801 757
Приоритет 2	177 669 511	38 818 549	216 488 060
Региони в преход	29 611 584	12 690 679	42 302 263
По-слабо развити региони	148 057 927	26 127 870	174 185 797
Приоритет 3	285 927 619	68 589 886	354 517 505
Региони в преход	71 923 876	30 824 519	102 748 395
По-слабо развити региони	214 003 743	37 765 367	251 769 110
Приоритет 4 ТП	38 215 000	8 349 497	46 564 497
Региони в преход	6 369 166	2 729 643	9 098 809
По-слабо развити региони	31 845 834	5 619 854	37 465 688
Приоритет 5	77 462 626	7 152 083	84 614 709
Региони в преход	15 580 515	3 895 129	19 475 644
По-слабо развити региони	61 882 111	3 256 954	65 139 065
ОБЩО ПО	774 626 253	165 531 710	940 157 963

Въз основа на гореописаните предложения са извършени промени в Програма „Образование“ 2021-2027 г., както следва:

- В поле „Програмна стратегия: основни предизвикателства пред развитието и ответни мерки на политиката“, Таблица 1 е допълнена с нов специален Приоритет 5 „Гражданска готовност в образователната система“ в подкрепа на специфичната цел по чл. 4, параграф 1 , буква д) от Регламент (ЕС) 2021/1057 и обосновка за обособяването му.

За Приоритет 1 „Приобщаващо образование и образователна интеграция“ се променят:

- Таблица 2: Показатели за крайния продукт, Таблица 3: Показатели за резултатите, като са актуализирани целевите стойности на показателите в намаление, съответстващо пропорционално на намаления ресурс за целите на новия Приоритет 5;

- В Таблица 4: Измерение 1 — Област на интервенция – са нанесени съответни промени на сумите по кодове 148, 149 и 154 съобразно размера на пренасочения от Приоритет 1 към Приоритет 5 ресурс от ЕСФ+;
- В Таблица 5: Измерение 2 — форма на финансиране – сумите по код 01 са актуализирани. В Таблица 6: Измерение 3 — териториален механизъм за изпълнение и териториална насоченост – направено е разпределение на сумите по кодове 08, 16 и 33;
- Таблица 7: Измерение 6 — допълнителни тематични области във връзка с ЕСФ+ - направено е разпределение на сумите по кодове 01, 06 и 10;
- Таблица 8: Измерение 7 — Равенство между половете във връзка с ЕСФ+, ЕФРР, КФ и ФСП – разпределение на сумите по код 02.

За Приоритет 2 „Модернизация и качество на образованието“ се променят:

- Таблица 2: Показатели за крайния продукт, Таблица 3: Показатели за резултатите, като са актуализирани целевите стойности на показателите в намаление, съответстващо пропорционално на намаления ресурс за целите на новия Приоритет 5;
- В Таблица 4: Измерение 1 — Област на интервенция – са нанесени съответни промени на сумите по код 154 съобразно размера на пренасочения от Приоритет 2 към Приоритет 5 ресурс от ЕСФ+;
- В Таблица 5: Измерение 2 — форма на финансиране – сумите по код 01 са актуализирани. В Таблица 6: Измерение 3 — териториален механизъм за изпълнение и териториална насоченост – сумите по код 33 са актуализирани;
- Таблица 7: Измерение 6 — допълнителни тематични области във връзка с ЕСФ+ - сумите по код 01 са актуализирани;
- Таблица 8: Измерение 7 — Равенство между половете във връзка с ЕСФ+, ЕФРР, КФ и ФСП – сумите по код 02 са актуализирани.

За Приоритет 3 „Връзка на образованието с пазара на труда“ се променят:

- Таблица 2: Показатели за крайния продукт, Таблица 3: Показатели за резултатите, като са актуализирани целевите стойности на показателите в намаление, съответстващо пропорционално на намаления ресурс за целите на новия Приоритет 5;
- В Таблица 4: Измерение 1 — Област на интервенция – са нанесени съответни промени на сумите по код 145, 150 и 154 съобразно размера на пренасочения от Приоритет 3 към Приоритет 5 ресурс от ЕСФ+;
- В Таблица 5: Измерение 2 — форма на финансиране – сумите по код 01 са актуализирани.
- В Таблица 6: Измерение 3 — териториален механизъм за изпълнение и териториална насоченост – сумите по код 33 са актуализирани;
- Таблица 7: Измерение 6 — допълнителни тематични области във връзка с ЕСФ+ - сумите по кодове 01, 02 и 10 са актуализирани;
- Таблица 8: Измерение 7 — Равенство между половете във връзка с ЕСФ+, ЕФРР, КФ и ФСП – сумите по код 02 са актуализирани.

Създава се нов Приоритет 5 „Гражданска готовност в образователната система“ с всички приложими таблици, както следва:

- Таблица 2: Показатели за крайния продукт с попълнени стойности за показатели ЕЕСО06 Деца на възраст под 18 години, ЕЕСО07 Участници на възраст 18-29 години, SOI 5.1 Обучени педагогически специалисти и непедagogически персонал и SOI 5.2 Подкрепени училища в областта на гражданската готовност;
- Таблица 3: Показатели за резултатите с попълнени стойности за показател SRI 5.1. Дял на учениците, преминали обучения за гражданска готовност за защита и сигурност при кризисни ситуации;
- Таблица 4: Измерение 1 — Област на интервенция – направено е разпределение на сумите по кодове 122 и 149;
- Таблица 5: Измерение 2 — форма на финансиране – направено е разпределение на сумите по код 01;
- Таблица 6: Измерение 3 — териториален механизъм за изпълнение и териториална насоченост – сумите са разпределени по код 33;
- Таблица 7: Измерение 6 — допълнителни тематични области във връзка с ЕСФ+ - сумите са разпределени по код 09
- Таблица 8: Измерение 7 — Равенство между половете във връзка с ЕСФ+, ЕФРР, КФ и ФСП – сумите са разпределени по код 02.

Изменят се, също така:

- Таблица 10 „Бюджетни кредити по години“ – промени в алокацията за 2026 г. по категория *По-слабо развити региони*. Промяната се отразява автоматично в системата SFC2021 във всички останали сборове.
- Таблица 11 „Общо бюджетни кредити по фондове и национално съфинансиране“ – извършени промени в таблицата чрез добавяне на нов Приоритет 5 с финансиране в размер на 84 614 709 евро общо, от които 77 462 626 евро от ЕСФ+ и национално съфинансиране в размер на 7 152 083 евро. Добавянето на новия приоритет чрез вътрепрограмно преразпределяне на ресурс от Приоритети 1-3 се отразява автоматично в системата SFC2021 във всички останали сборове.

Извършена е, също така промяна в Методологията за определяне на рамката на показателите по Програма „Образование“ 2021-2027 г. поради необходимостта от добавяне на описание на показателите по новия специален приоритет и отразяване на намалените целеви стойности по Приоритети 1-3.

4. Други промени в ПО на основание чл. 24 (1) от Регламент (ЕС) 2021/1060

4.1. Прецизиране на текстове, свързани с прилагането на подхода ВОМР

В резултат от прието Постановление на Министерския съвет № 494 от 30 декември 2024 г. за определяне на правила за прилагане на подхода „Водено от общностите местно развитие“ за периода 2021 – 2027 г. (ПМС № 494/ 2024 г.) се прилага еднофондово финансиране на подхода ВОМР (от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони) и допълващо финансиране от останалите участващи програми, вкл. и Програма „Образование“ 2021 – 2027 г. (ПО), към одобрени стратегии за ВОМР на Местни инициативни групи (МИГ) с мерки в сферата на образованието. В тази връзка е идентифицирана необходимост от промяна на текста в ПО относно подхода ВОМР в Подраздел 2.1.1.1.1. „*Посочване на специфичните целеви територии*,

включително планирано използване на териториални инструменти — член 22, параграф 3, буква г), точка v) от POP“ на Специфична цел 4.10. „Насърчаване на социално-икономическата интеграция на маргинализирани общности като ромите“ на Приоритет 1 „Приобщаващо образование и образователна интеграция“ на ПО. Съгласно цитираното ПМС № 494/ 2024 г. Управляващите органи, осигуряващи допълващо финансиране, ще подготвят и обявят процедури на национално ниво за целеви приеми на проектни предложения от съответните територии на МИГ в рамките на одобрените им стратегии и съответстващите бюджети в същите.

4.2.Промени в ПО от технически характер

Идентифицирана е техническа грешка, като за всички приоритети вместо „**Публичен**“, е отбелязано „**Общо**“ в колона „*Основа за изчисляване на подкрепата от ЕС (общо допустими разходи или публичен принос)*“ в Таблица 11 „*Общо бюджетни кредити по фондове и национално съфинансиране*“ на Подраздел 3.6. „Общо бюджетни кредити по фондове и национално съфинансиране“, Раздел 3 „Финансов план“ на ПО. Промяната на базата в гореспомената колона не променя стойностите в другите колони и в други части на финансовия план. В Решение за изпълнение С(2022)5828 на Комисията от 8.8.2022 г. за одобрение на ПО „*Основата за изчисляване на подкрепата от Съюза*“ е правилно спомената като „**Публична**“.

Предвид гореизложеното промените са, както следва:

- в Подраздели 2.1.1 в Приоритети 1, 2 и 3 и в Подраздел 2.2.1 от Приоритет 4 „*База за изчисляване*“ се променя от „**Общо**“ на „**Публичен**“, като промяната се визуализира само в системата SFC2021, не и в изтегления Word файл на Програмата.
- в Таблица 11 „*Общо бюджетни кредити по фондове и национално съфинансиране*“ на Подраздел 3.6. „Общо бюджетни кредити по фондове и национално съфинансиране“, Раздел 3 „Финансов план“ – промяната се генерира автоматично в системата SFC2021 въз основа на промените в подраздели 2.1.1 и 2.2.1.

На второ място, е идентифицирана техническа грешка в колоната „Наименование на мерната единица за целевата стойност“ за *индикатор за резултат SRI 2.2* „Дял на училищата, които изпълняват методически планове за действие с разширена група ключови компетентности 2 години след въвеждането им“ в Таблица 3 на Специфична цел 4.5 „Подобряване на качеството, приобщаващия характер, ефективността и съответствието на системите за образование и обучение с нуждите на пазара на труда, включително чрез валидиране на неформалното и информалното учене, така че да допринасят за придобиването на ключови компетентности, включително. предприемачески и цифрови умения, също и чрез насърчаване на въвеждането на дуални системи на обучение и чиракуване“ по Приоритет 2 – променя се от „**брой**“ на „**процент**“, като промяната се визуализира само в системата SFC2021, не и в изтегления Word файл на Програмата.

На трето място, е актуализирана информацията в Раздел 5 „Органи, които отговарят за програмата“.

На четвърто място, е идентифицирана техническа грешка в Методологията за определяне на рамката на показателите на Програма „Образование“ 2021 – 2027 г., в текстовете за *индикатор за резултат SRI 1.2*. „*Брой деца и ученици от уязвими групи с подобрени образователни резултати след 1 година участие в операцията*“ по Приоритет 1, по-специално в секция „Методология за определяне на крайната цел“, като текстът „...1 година след участие...“ става „...след 1 година участие...“. Посочената редакция е отразена в останалите фишове по Приоритет 1, където е приложимо, в секция „Свързаност на показателите“.